

מבצע "חרבות ברזל" – מגמות ברשתות החברתיות במזרח ירושלים

עדכון דו-יומי – 13-14 בנובמבר 2023

-פנימי-

פעילות כוחות הביטחון בכמה משכונות מזרח העיר

- אבראהים בכיראת, בן 49 משכונת צור באהר, "נעצר ביום ראשון [12.11] על ידי כ-70 מאנשי כוחות הכיבוש, שפלשו בפראות ובמשך שעה אל הבניין בו שהה". לדברי אחיו של אבראהים, "הכוחות פלשו באכזריות אל הבית יחד עם כלבים ותקפו את הדיירים, ובבית של אחי הם גם שברו והשחיתו את הרהיטים ויתר תכולת הבית", והוא גם סיפר כי הכוחות דחפו את אביהם בן ה-90 ושהכלבים תקפו את אחותו.
- מלבד מעצרים, ברשתות דווח באותו יום גם על פעילות כוחות הביטחון בעיסאווייה, שנכנסו לשכונה על מנת "להסיר את דגלי פלסטין, למחוק גרפיטי וציורי קיר בעלי אופי לאומי, ולרכז את הכוחות סמוך למסגד אל-ארבעין ובית הקברות". פעילות דומה נרשמה גם בסילוואן, שם סופר כי הכוחות ריססו כתובות 'עם ישראל חי' על גדרות בשכונה ופורסמו תמונות של שוטר שמחזיק פחית של ספריי צבע.

טענה לחלוקת קנסות כאמצעי רדיפה והשפלה

- ביום שני [13.11] דווח כי "כוחות הכיבוש פלשו לבית משפחתו של בסאם אבונאב בשכונת ראס אל-עמוד", וקנסו אותו ב-800 ש"ח מכיוון שעל גדר הבית נכתב "מערכת מבול אל-אקצא" [השם שנתן חמאס למלחמה]. בדיווחים סופר כי "צוותי הכיבוש חיפשו הפרה נוספת אך לא מצאו, ונתנו קנס נוסף בגלל עמוד קטן שנמצא בכניסה לבית כבר 25 שנים".
- "פלישה נוספת נרשמה בשכונה מצד צוותי משטרת הכיבוש, השב"כ, רשות המיסים והעירייה", במהלכה ניתנו לאסיר המשוחרר סוף א-דין א-נתשה קנסות על סך יותר מ-10 אלף ש"ח, "לאחר שבביתו נזרע הרס והוא ואשתו הותקפו מילולית". בין ההפרות שבגינן א-נתשה נקנס נקבעו בגלל "מגב שנמצא בחצר הבית, בעיה באחת הדלתות, גרם מדרגות פתוח, ברז עם מים זורמים מחוץ לבית וליקויים נוספים ברכב שבכלל לא שייך לו".

מהנעשה במסגד אל-אקצא ובסמוך לו

- מלבד הדיווחים אודות ההגבלות המוטלות על המתפללים המבקשים להיכנס אל-אקצא, התפרסמו ביום ראשון [12.11] סרטונים בהם נראים חיילים המוצבים בשער האריות "מונעים מקבוצה של צעירים לקיים את תפילת אחר הצהריים".
 - בסרטון נוסף מאותו יום, נראים מספר מתפללים שהצליחו להיכנס למסגד "דורשים מהדרשן להפסיק עם הדרשה שלו ולרדת מהבמה, משום שלא הזכיר בדבריו את מה שקורה בעזה".
- למרות העובדה שהסרטון משער האריות לא מכיל הרחקה אלימה של המתפללים, הוא עדיין ממוסגר כ"דיכוי" בו נוקטים הכוחות בשטח.

מצבם של תושבי כפר עקב (ושאר שכונות חוץ-גדר)

- ברשתות המזרח ירושלמיות דיווחו ביום ראשון [12.11] כי ארגוני זכויות אדם ישראלים - המוקד להגנת הפרט ועיר עמים - ובשיתוף עם תושבי מזרח העיר, פנו לבית המשפט העליון בבקשה "להסיר את המצור שמוטל על כפר עקב מראשית המלחמה", והסבירו כי לאחר חמש בערב אפילו לאמבולנסים אסור לעבור דרך המחסום, וגם לא הולכי רגל או תחבורה ציבורית. בשל השיבושים בפעילות מחסום קלנדיה, ומשום שבכפר עקב אין בית חולים, בנקים וכספומטים, שגרת חייהם של תושבי השכונה נפגעת.
- לצד המתרחש במעבר קלנדיה, ביום ראשון דווח גם כי "הכיבוש הציב בטונאדות במחסום ג'בע, לאחר שבסוף אוקטובר הוצב שם שער ברזל צהוב".

בשל חריפותו של המשבר בכפר עקב, אפילו באתרי החדשות הקיצוניים ביותר, כאלו שמהווים למעשה שופרות של חמאס, מוכנים להכיר במידה חלקית בלגיטימיות שיש לארגוני זכויות אדם ישראלים, ויתרה מזאת, גם במערכת המשפט הישראלית, בטיפול בסבלם של תושבי השכונה.

עדויות על הנעשה במעבר קלנדיה

בקבוצת הפייסבוק של תושבי כפר עקב סיפר אחד הגולשים כי בעת שעבר במחסום קלנדיה, על קטנוע ועם תיק קטן, ניגש אליו שוטר שלקח אותו הצידה ובדק אותו. "לאחר הבדיקה, הוא אמר לי שהוא רוצה לשים לי משהו בתיק וביקש ממני לחזור ולעבור את המחסום, משום שהוא רוצה לבדוק אם החייל שעומד במחסום ימצא את מה שהוא שם אצלי". בהמשך, סיפר אותו גולש כי הוא צעק על אותו שוטר וסירב לבקשה שלו, ושהוא "ממליץ לכל הנהגים להיזהר עקב המצב הנוכחי הקשה". בתגובות, סיפרו גולשים על מקרים דומים שהם חוו, והמליצו אחד לשני לרכוש מצלמות קטנות כדי לתעד מקרים כאלה.

אירועים מסוג זה פוגעים משמעותית באמון של תושבי מזרח העיר ברשויות החוק והאכיפה העיר - שהורע מאז תחילת המלחמה. בנוסף, הם מהווים כר פורה לתאוריות קונספירציה וחדשות כוזבות.

הסולידריות של תושבי מזרח ירושלים עם תושבי עזה

באתר החדשות 'אל-קודס אל-בוואסלה' פרסמו את הדרכים בהם תושבי ירושלים יכולים לסייע לתושבי רצועת עזה, ואלו הן:

- "חרם כלכלי מוחלט על מוצרי הכיבוש, וניסיון לרכוש מוצרים חלופיים או לוותר עליהם".
- "הגעה למסגד אל-אקצא, למרות האיסורים, וקיום תפילה בנקודה הכי קרובה למסגד - ולא רק תפילות בבית".
- "העלאת המודעות, בעיקר בקרב ילדים - לספר להם מה קורה אבל לא לזרוע בהם תבוסה, ייאוש ופחד".

מחויבות נמוכה להחרמת מוצרים ישראליים

בקבוצת הפייסבוק של כפר עקב ביקשה אחת הגולשות "לברר משהו בעניין החרם על מוצרים מסוימים", וביקשה מהחברים בקבוצה להמליץ לה על אלטרנטיבה לחברת 'אריאל', משום שהיא מחרימה מוצרים ישראליים אבל מעוניינת בתחליף טוב ומתאים. לצד הגולשים שהמליצו על מותגים חלופיים, שאלה גולשת ביצניות - "עצרתם בהרחמה בלבד? משום שחצי מהערבים עובדים אצלם, בחייאת".

מדובר בפוסט יחסית נדיר, ולפי שעה לא נרשמה תנועה גדולה של תושבים שמחרימים מוצרים מתוצרת ישראלית בעקבות המלחמה.

12 שנות מאסר לנפוד' חמאד משיח' ג'ראח

על נפוד' חמאד, בת 16 משיח' ג'ראח, נגזרו ביום ראשון [12.11] 12 שנות מאסר ותשלום של קנס על סך 50 אלף ש"ח, "לאחר שבשנת 2021 נעצרה בבית ספרה בשכונה והואשמה בדקירה של מתנחלת שנפצעה קל". בדיווחים סופר כי חמאד היא "האסירה הצעירה ביותר בבתי הכלא של הכיבוש", ושהיא נשלחה לכלא דמון.

מצבם של האסירים והאסירות הירושלמים בבתי הכלא

בימים אלו מתייחסים באתרי החדשות הפלסטיניים למצבם של אסירים ואסירות ירושלמים שנמצאים בבתי הכלא הישראליים, וביום שני [13.11] הובא סיפורה של מרח באכיר, בת 24 מבית חנינא, שנעצרה ב-2015 "לאחר שחיילי הכיבוש ירו בה בדרך חזרה מבית הספר" ונשפטה לשמונה וחצי שנות מאסר. "הנהלת הכלא ממשיכה לכלוא את באכיר בבידוד כבר 37 ימים בבית מעצר ג'לאמה [קישון]", נכתב, "בתא קטן ומעופש, ללא אור, ללא אינטרקציה עם בני אדם ובקור עז". בדיווח נכתב כי הסיבה לשינוי ביחס לאסירות היא המלחמה בעזה, והוסבר שמאז ה-7 באוקטובר "ישנן פעולות ענישה קולקטיביות כלפי האסירים הפלסטינים בבתי הכלא של הכיבוש".

חיפוש נואש אחר עבודה ותלונות על העדר הכנסות

על פי מספר הפוסטים הרב שמתפרסמים ברשתות המזרח ירושלמיות סביב חיפוש עבודה, נראה כי תושבים רבים עדיין לא חזרו למקום עבודתם, או לחלופין איבדו אותו מאז תחילת המלחמה וטרם מצאו עבודה חדשה. "מאז שהתחילה המלחמה אני יושב בבית ולא עושה כלום, וכבר כמעט חודשיים אין לי הכנסות", סיפר אחד הגולשים, "המנהל שלי מגיע לעבודה ועובד לבדו, ואומר לי לא לבוא כי אין לו כסף לשלם לי - מה לעשות? העבודה שלי אצלו הייתה בלי תלוש משכורת". בתגובות, ענה אחד הגולשים כי הרבה מהתושבים איבדו את מקום עבודתם, וייעץ לו לחפש מקום אחר.

לצד הגולשים שיכולים למצוא את זכויותיהם בגין פיטורים או מצבים אחרים מול הרשויות הרלוונטיות, הרבה מתושבי מזרח העיר, כמו השואל בפוסט הנ"ל, עבדו עבור כסף מזומן או סידורים אחרים - ולכן מצבם מורכב עוד יותר.

ספקות בקשר לבחירת תחום לימודים בצל המלחמה

בקבוצת הפייסבוק "מה אלמד?" פורסם לפני מספר ימים [11.11] הפוסט הבא: "שלום לכולם, נרשמתי ללימודי תעודה בספרות עברית, ובכנות, אני לא יודעת אם בימים אלו יש להתמחות הזו עתיד או שעליי לחפש משהו אחר". בתגובות, כתבה גולשת כי יש ביקוש גדול למי ששולט היטב בעברית, אך המליצה לשואלת לעשות תואר ראשון "בדוד ילין [מכללה עליה המליצו גולשים נוספים] או במכללת אל-קאסמי" במקום דיפלומה - "שלא שווה הרבה היום".

על פי הפוסטים המפורסמים בנושא, נראה כי גם אם ישנם ספקות מסוימים לגבי השלכות שליליות של המלחמה על החיים בירושלים, אותם ספקות זוכים לביטול מצד מרבית הגולשים - שמאמינים כי המצב יחזור לקדמותו.